

Előfizetési árak:

Egész évre	28 kor. — III.
Fél évre	14 kor. — III.
Negyed évre	7 kor. — III.
Egy hónapra	2 kor. 40 fill.
Rezső száma ára	— kor. 10 fill.

Megjelenik napenként, — az ünnepek kivételével.

NEMZETI HIRLAP

Szerkesztőség:

Farkas-utca 8. sz. — Telefon 49. sz.

Kiadóhivatal:

Deák Ferencz-utca 4. sz. — Telefon 364.

Hirdetések □ cm-ként . . . 10 fillér.

Nyilatkozat post. sora 40 fillér.

„Gyakorlati ösztön”.

Kolozsvár, ápr. 20.

A nagy világ, a londoni *Times*, állandóan figyelemmel kíséri a magyar valóságot és sokszor nyilvánította már nézetét is a mi bonyolult helyzetünk: jelenünk és jövőnk felől. Nyilatkozatainak különös fontosságot ad az a körülmény, hogy teljes mértékben méltányolva a mi viszonyaink különlegeségeit, soha sem szól a mi ügyünkről apodiklikusan, hanem mindig elvi magaslata helyezkedik, a honnan úgy a modern alkotmányosság, mint az általános nemzetközi helyzet fontosabb és problematikusabb kérdéseit tisztá világításban lehet látni. Ha tehát ilyen álláspont mellett némi részrehajlásról lehet szó: ez csakis a mi javunkra eshet, mert a *Times* épen úgy nem titkolja, mint a hogy általában a hatalmas angol nemzet is bevallja, hogy velünk, magyarokkal, ezzel a kis nemzettel, de a melynek a *magna kártája* közel negyedszáz évvel előzi meg az övéket, határozottan rokonszenveznek.

Igy állván a dolgok, némi aggodalom foghatja el a mai bonyolódott helyzet felett gondolkozó hazafit, ha azt látja, hogy arról az elvi magaslattól, a melyről az angolok a mi viszonyainkat megítélik, ha abból a tiszta és minta-alkotmányos légkörből, a melyben élve szemlélik a mi küzdelmeinket, csupán csak egyetlen egy tényezőre tudnak reá mutatni, mint a melyen fordul meg hazánk, nemzetünk egész jövőbeli egészséges fejlődése. Ez az egy tényező pedig annyira szubtilis, annyira imponderabilis nagyság, hogy szinte ködképek után kell kapkodnunk már kétségbeesésünkben, ha csupán az maradt számunkra.

„Reméljük, — ugymond a *Times* — hogy a magyarok *gyakorlati ösztöne* rövid idő múlva lehetővé fogja tenni, hogy hasznavehető kompromisszum jöjjön létre a nemzet és királya között.”
Ime, a gyakorlati ösztön, a magyarok gyakorlati ösztöne az utolsó mentőhorog a föltétlenül parlamentáris és föltétlenül jóindulatú angol közgondolkodás ítélete szerint, a mely számunkra még fennáll.

Nem kicsinyeljük mi ennek a „gyakorlati ösztönnek” a fontosságát. Sőt valljuk, hogy hazánk és nemzetünk ezer éves történetében épen ennek a tényezőnek van a legkiválóbb szerepe. Sok, sok száz esztendőnkön keresztül nem intézményeink, nem alkotmányunk tételes szabványai, hanem egyenesen ama bizonyos „gyakorlati ösztön” volt az, a mely állami és nemzeti létünk

sokat hányatott hajóját annyi Scilla és Karibdis között szerencsésen tovább kormányozta. De azért mégis nyugalanság fogja el a gondolkodó magyart, midőn azt kell látnia, hogy ez a mi nemzetünk a válságos időkben inkább csak az *ösztön* által vezettetik, sem hogy ügyeinek intézésében a tervszerű és előrelátó, számító józan értelemnek lenne szerepe.

Az *ösztön*, bármennyire elismerjük is erejét, hatalmát, természetszerű s így elsőleges voltát, mégis alacsonyabb rangú életmegnyilatkozás az *ön tudattal* szemben. És ha teljesen meg vagyunk is győződve az *ösztön* alapjainak, ezeknek a titkokzat és soha meg nem világosítható, meg nem érthető, mérlegelhetetlen tényezőnek egész séges, sőt a létfontosságú nézőpontja bizonyossággal működő voltáról: mégis szomorúság fogja el lelkünket annak megdölgésére, hogy az *ösztön* által vezetett élet alsóbb rangú, az értelem az öntudat kormányozta élettel szemben. Hogy tehát nemzetünk által itt Európában közepén olyan jól és hatalmas megkonstruált államunk is még mindig amaz alsóbb rangú életet folytatja és hogy ezer esztendei önévelézés farszot munkássága dacára még mindig a népleleknek titokzatos ösztönére, nem pedig a politikai nemzet érett öntudatára kell építenünk: ez valósággal megdöbbentő feltevés.

Ha a mai viszonyokat figyelmes szemle alá vesszük és konstatáljuk, — a minthogy konstatálnunk is kell — hogy politikai helyzetünk tisztán az érzelmi momentumokon épült fel, illetőleg zavarodott úgy össze, a hogy most összezavarodva van: akkor már nem mondhatjuk, hogy nemzetünk most a belátó értelem, a megfontolt öntudat vezetése alatt állna. De viszont a mennyire az *ösztön*, ennek működését ott az ős kohóban, a természet nagy műhelyében megfigyelhetjük, arra a tapasztalatra kell jutnunk, hogy az *ösztön* sohasem visz veszedelembé, sőt egyenesen ott működik, a hol az életet a veszedelemtől kell megmenteni. Ugye nemzeti létünknek semmi veszedelem nem fenyegette s így az *ösztön* egészséges és természetes működésének alapjai is elesvén, másképpen kell megfejteni mai helyzetünk kialakulását is. És mi ezt a megfejtést tényleg másutt is találjuk fel. Fel találjuk abban a mozzanatban, a mikor a fejlődő józan öntudat uralmát mesterséges eszközökkel megzavarják, a mikor a híres „gyakorlati ösztön” is elveszti a hamis behatás alatt a maga biztos irányítóját és így az élet a vak szenvedélyek viharainak lesz áldozatává. Nemzetünk

mai helyzete nagyban hasonlít a gyermekkorra, a veszedelmek pillanatában rekriminációval töltse el a haza megmentésére szolgáló s erre egyedül alkalmas rövid, kedvező pillanatokat. Ott a túlsó táborban tehetik, hogy ha már a veszedelmet felidéztek és vele nem tudnak megbirkózni, hebeturgyaságuk következményeit másokra próbálják tolni.

De most nem arról van szó, hogy ki a hibás. Hanem a földolgozó a véletlen vihar által megtépett hajót biztos kikötőbe juttatni, mielőtt a megnyitott eresztékeken át betóduló víz a mélybe sülyesztené azt. Persze ehhez hazafias belátás és politikai öntudat által vezett tervszerű munka kellene. Fajdalom, ez a szükséges dolog nem jelentkezik sehol a látóhatáron. És így nem igen marad mi nekünk sem más vigasztalásunk, mint az, a melyet az angol világlat idézett szemeink elé, t. i. hogy „a magyarok gyakorlati ösztöne — remélhetőleg — rövid idő múlva lehetővé fogja tenni, hogy hasznavehető kompromisszum jöjjön létre a nemzet és királya között”.

Vigasztalásnak elég szomorú, mikor ugyiszoval a gondviselés véletlen közbe lépését lehet csak várni; de azért mi is bízunk, mert már másban nem bízhatunk, „a magyarok gyakorlati ösztönében”.

A népoktatási törvényjavaslat. A Bud.

Tud. jelent: A Berzevics Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter által annak idején benyújtott népoktatási törvényjavaslatra vonatkozólag a miniszter előtt a törvényjavaslat tartalmát való lelkes egyetértéssel a következő törvényhatóságok és egyes testületek fejezték ki: Bereg, Máramaros, Sáros, Szatmár, Ung, Árva, Udvarhely, Kisküküllő, Pozsony és Szabolcs vármegyék, továbbá Arad, Selmecz és Bélabánya és Debreczen sz. kir. városok közönsége; az aradvidéki, Bihar-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Marosorda és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyék és a szepteni tanító-egyesületek; a sióvidéki ág. h. ev. tanító-egyesület, az Ugocsa vármegyék állami, közszéki görög katolikus és református tanitók gyűlése; a Nógrád vármegyék tanitóság, a kispesti tanitói járáskör, a kővárvidéki és szolnoki gör. kel. román tanitói értekezlet; a Heves vármegyék általános tanító-egyesülete; a székesfehérvári iskolaszék közül: a belvárosi, a VII. kerületi I. számú, a VIII. kerületi III. számú, a X. kerületi I. számú iskolaszék.

A helyzet.

Kolozsvár, ápr. 20.

A politika színterén most már igazán teljes szélcsond állott be. A hogy közeledünk a husvéthoz, az aggasztóan változatlan helyzetre is ráborul a nagyhét csöndje. Az ünnep előtti békés hangulat még a kombináció-kovácslás izgató mesterségétől is elvonja az embereket s ha itt-ott mégis felbukkan egy erősen kiszínezett kombináció, csakhamar megcsúfolják.

A helyzetben tehát egyelőre nem is várható újabb fordulat és a politika vezérei békében tölthetik el a husvétit ünnepeket. A jövő héten azonban már mozgalmassabb politikai élet várható. Az ellenzék vezérei mind ott lesznek, közöttük Apponyi Albert gróf is, a ki husvétra visszaérkezik Brixenből, Eberhardra megy és husvét után állandó tartózkodásra Budapestre megy.

Az első vezérlőbizottsági tanácskozás a jövő hét derekára várható. Itt döntik el, hogy a felirati vitát milyen mederben indítják és azt is, a miről már tegnap megemlékeztünk, hogy az autonóm-vámtarifa és a választási jog reformja dolgában bizottságokat küldjenek ki.

A választási jog reformja dolgában a magyarországi szociáldemokrata párt is mozgalmat indít, még pedig az általános és titkos választói jog érdekében, arra utalással, hogy a függetlenségi párt zöme az általános választások megígérté választóinak, hogy föltétlenül és megalkuvás nélkül az általános választói jog mellett foglal állást. Hogy melyik felfogás győz, azt bajos eldönteni most, de hogy kemény lesz a harc — e kérdés körül, az bizonyos, annál inkább is mert a mint ez a felirat szövegéből kitűnik, a disszidensek még a rendes alapon való választói reformnak is ellene vannak.

* *

A választói reformjavaslatra — a B. H. szerint — méltán kíváncsi lehet az egész közvélemény, annál is inkább, mivel a függetlenségi párt gyakorlati álláspontja e kérdésben nem ismeretes. Elvben a függetlenségi párt az általános szavazati jog híve; de ezzel szemben áll az a másik faktum, hogy a koalíció felirati javaslatában nincs benne az általános szavazati jog, csak a választói jog rendezése. Az eredeti tervezetben az is benne volt ugyan, hogy a választói jogot kell rendezni úgy, hogy minél szélesebb alapon kell helyezni a választói jogot, ezt a szélesebb alapot azonban a felirati bizottság többsége, heves vita után, kihagyta a felirati javaslat szövegéből. Így elcsúszott után természetesen érdekes, hogy Kossuthnak a tervezete minő alapon helyezkedik: vajjon a mai keretekben

rendezi-e a választói jogot, vagy pedig valóban a mainál szélesebb alapon helyezi a szavazati jogot?

Kossuth másik munkája az új vámtarifa tervezete. Abból indulva ki, hogy a parlament többsége nem várhatja tétlenül az elkövetkező eseményeket s nem lehet a jövő kormányra bízni, hogy az csinálja meg majd pár hét alatt azt a vámtarifát, a melynek alapján kereskedelmi szerződéseket lehet kötni a külfölddel, — vagy esetleg ki is lehet egyezni Ausztriával, Kossuth készítette vámtarifa-tervezetet az önálló magyar vámtarifa számára, a mi nem lehetett kis munka egy magánembernek, a kinek nem állanak rendelkezésére az e szakhoz kitünően értő tisztviselők s a hivatalos adatok.

De Kossuth elvégezte ezt a nagy munkát, sőt még mást is művelt: készített egy vámtarifa-tervezetet — a közös vámtarifa számára is. Számolt azzal az eshetőséggel is, hogy a vámtarifa különválás nem jön létre; ebben az esetben megint csak tarifa nélkül állna az új kormány a parlament és a világ előtt, a mi világos, hogy nem érdeke Magyarországának. Kossuth tehát vállalkozott arra a rá nézve kétségtelenül fájdalmas feladatra is, hogy készít egy vámtarifát arra az esetre is, ha az ő pártja álláspontja: a gazdasági különválás bármilyen ok miatt megvalósul.

Abban az esetben, ha ez bekövetkeznék is: a függetlenségi párt akkor sem bízhatja sorsára az országot, hanem akkor is feladata, hogy a törvényhozás a magyar érdekekre nézve lehető legkedvezőbb tarifát állapítsa meg. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha erre az eshetőségre már most készül a párt, vagy annak vezére. Ezért készít Kossuth Ferencz két vámtarifát.

* *

A horvátok állásfoglalását a felirat ügyében az ellenzékiek indokolatlanul tartják. Az országgyűlés horvátországi képviselőit ugyanis a szövetséget ellenzék teljesen eltávolította magától a felirattal. A tényállás és a horvát felfogás megvilágítására — a nélkül, hogy kommentárt fűznénk a dologhoz — ide iktatjuk Mazzura dr. egy cikkének vázát:

Mazzura doktor ellenzéki pártvezér egy ellenzéki lapban cikket közöl a felirati javaslatról, a melyben kifejti, hogy a képviselőház többségének a felirati bizottság megválasztásakor a horvát képviselőket preterálnia nem lett volna szabad, mert ezzel az állami közösséget, a melyet 1868. évi harminczadik törvényezik határozottan megállapít, nem tartják meg és megsértik az országgyűlés közösségét.

Elitéli ezikkében a magyar hadsereg kifejezést, mert ez alatt Magyarország hadserege és nem Szent-István koronája országai hadserege érthető. A magyar nyelv behozatalával nem keletkezik sérelem Horvátországra, de Horvátországnak nincsen is oka a magyar kivánság védelmére, mert nem hivott magyarországi agitációra. Dicséri, hogy Budapestben külön horvát képviselő-klub alakult, mert a magyar sérelmek nem mindig azonosak a horvátokkal és csak az önálló klub mutathat mértékadó helyen rá az ilyen tárgyakra.

Ez a hang annál különösebb, mert az ellenzékiek szövetségeket keresnek a maguk

TÁRCZA.

A hűtlen özvegy asszony irodalmáról.

Irtá: Dr. Krausz Sámuel.

A világirodalom egyik kedvelt tárgya a hűtlen özvegy asszonyról szóló mese. Veleje a mesének az, hogy még a legbübb asszony is hamar megvigasztalódik férje halála után és mihielyt kindíkozik az alkalom, újra keresi a férfit való szövetséget.

A mesék vándorlásának történetében nevezetes szerepet játszik az érintett téma. Ma már tudjuk, hogy e mesének hazája a távol India, mely azt átszármasztatta a szomszéd Kínának és innen, Indiából, a nyugati mesék ez óshazájából megtalálta útját az összes nép irodalmába. Nálunk Magyarországon szintén ismeretes a téma, ámbar korántsem oly mértékben, mint a hogy azt a téma közkeletességénél és hazánkban a Kelettel való kapcsolatainál fogva elvárjuk.

Igen kevés az, a mit a magyar irodalomban a hűtlen asszony témájáról találunk. Egy német tudósnak e tárgyról szóló művét 1878-ban Heinrich G. ismertette a magyar közönséggel; a rákövetkező évben ugyancsak Heinrich ezikéket irt „az ephesusi matróna a magyar irodalomban”. Ez ephesusi matróna a magyar irodalomból képest e témának magyar „irodalma” alig is lehet szó, mert mindössze két témát az, a mire Heinrich akkor rámutatott a régi Pontianus-féle verszetre és Versegby Ferencz „Szentésiné” című költeményére,

Érdekes, hogy költőink közül épen Versegby vette e témát lantjára; bizonyára vonatkozta őt, a bibliafordítót, a tárgynak keleties színezete és zamatja, ámbar ő maga nagyon is nyugati forrásból, Voltaire-ből merítette és egészen nyugati szellemben dolgozta fel a mesét.

Csak évek múlva bővült ezen anyag újabb adatokkal: Lehr (Tolnai) Vilmos rámutatott Jókai korszak költőinek egy hasonlatgyu kedves meséjére, majd pedig ugyancsak Tolnai Vilmos bukkant a témára Kis János versei között. Lehet, hogy egyéb adatok kikerültek figyelmemet, úgy mint mások figyelmét viszont kikerülte azon adat, melylyel a hűtlen özvegy asszony magyar irodalmát ezennel bővíteni akarom.

Nem kisebb ember, mint Széchenyi István gróf próbálta az ephesusi matróna meséjét irodalmunkba átültetni. Azt olvasom ugyanis, hogy a nemes gróf, a ki ifjú korában erősen hajlott a szépirodalomhoz, egy megfelelő német költeményt fordított. Nem tudom, a gróf-e maga, vagy a naplónak közlője úgy adja elő a dologot, hogy az a mese Prophetus latin költő idejében történt; ez helytelen, mert az ephesusi matrónáról Petronius énekel.

Ezzel megneveztem azt a régi forrást, mely a mi irodalmunk elérhető volt, mert még régebbi forrásokra, a melyek csakis az ázsiai keleti irodalomban lehetők fel, természetesen ők vissza nem nyulhattak. Egy másik latin forrás volna a Gesta Romanorum „Miles gloriosus” című elbeszélése és nincs kizárva, hogy költőinknek, köztük talán Jókainak is, innen volt ismeretes e tárgy, de utalást e forrásra sem találók.

Petronius meséjének rövid vázlatát ez: A férj és feleség legmelegebben szeretik egymást; a férj meghal, az özvegy asszony nem bír megvigasztalódni, napokon át ott ül o-

lédjével a férje sírja mellett és eltökléi magában, hogy bánatában meghal. Egy katona a közelben meghallja a sírást és oda megy az özvegyhez és vigasztalni kezdi és pedig sikeresen. Az alatt ellopják egy kivégzett embernek a hulláját, melyet a katonának őrizni kellett volna; a katona halált szenvedne, ha az özvegy, a ki már szereti a katonát, arra a szerencsés ötlethez nem jutna, hogy a férj holtestét akasztják a másíknak helyébe. Az asszonyi állhatatlanság és hűtlenség megkapó példája.

A szituációt, melyet a mesének ilyen alakja feltételez, még nem igen magyarázták. Az özvegy a hű öseléddel napokon át a sarkamában vesztelget. Ennek magyarázatul módomban van ráutalni egy szindusi határozatra, mely egy csapással megvilágítja az egész helyzetet. Az Elvirában (Spanyolország) 306-ban tartott egyházi gyűlés 35. cikkelye így hangzik: „Elhatározott megtiltani, hogy az asszonyok ne virasszanak a temetőben, azért, mivel az imádkozás ürügye alatt gyakran bünt követnek el.” Megtudunk ebből két dolgot: azt hogy a római ókorban az volt a szokás, hogy az özvegy síránközös közben sok időt töltött a temetőben az elhalt férj sírja felett; továbbá azt, hogy gyakori eset volt, hogy a nő ilyen helyzetben a bűn útjára tévedt. Petronius és követői tehát nem annyira mesét, mint valóságot beszélnek el nekünk, midőn szerintők a nő a férj friss sírhalmáról dől más férfinek a karjaiba; az ephesusi eset, melyhez meséjüket fűzik, csak egy a sok közül.

Az általánosan elterjedt misét ime megvilágosítja nekünk az egyházi törvényhozás. Érdekes, hogy a keresztény törvényhozás mellé állíthatjuk a megfelelő zsidó nyilatkozatot. A talmud ugyanis, mely a Keletnek mesevilágából oly sokat őrzött meg, arról tárgyal egy ízben, vajjon egy meghalt kis

gyermeket, a kit az asszony egymaga is a temetőbe vihet, eltemetheti-e az asszony egy férfinnak segítségével; több férfi ugyanis nem veszedelmes. Azzal a felfogással szemben, hogy szemben a halállal, megtört lélekkel, az asszony nem vetemedhetik bűnre, utalás történik a mi esetünkre. E forrás szerint a mese így hangzik:

„Történt egy asszony, hogy siránkozott és jajgatott férje sírja fölött. Ott volt pedig egy ember, a ki egy akasztott embert őrzött; a király ugyanis parancsolta, hogy őrizze. Az bement az asszonyhoz, lelkére beszélt és az hallgatott rá. Midőn visszament a halotthoz, nem találta és most már nagyon aggodott a királytól való félelmében. De így szól az asszony: Ne félj, vedd férjemet sírjából és akaszd annak helyére”.

Az a motívum, hogy az új szerető akasztott embert őrzött, közös Petronius elbeszélésével. Ebből felvetődik a kérdés, melyik az eredetibb? Ez a motívum nem a keleti forrásokban, Kínában, Indiában, Perziában lép fel először, hanem Petroniusnál, úgy, hogy Petroniusra nézve valami új forrást kell feltételezni. Azt gondolom, hogy a fenti talmudi elbeszélés, mely Babiloniában keletkezett, sokkal közelebbre esik az egész mesének óshazájához, mint a római író, így tehát van nekünk, ha nem is első, de legalább közbeeső keleti forrásunk, melyek alapján az akasztott ember motívumát is a Kelet számára vindikálhatjuk és nem kell ebben Petronius eredetiségét látni.

A folkloristák figyelmét nem kerülte ki ama talmudi adat; nem ismeri ugyan Griesebach, de igenis Reinhold Köhler, de nem idézik jól, mivel az eredetét nem látták. Ez a közkeletelt téma ezenal mint népolvasmány is szerepel a zsidóknál, melynek zsidó-német jargonváltozatát német és francia átdolgozásban nemrég közzé is tették a francia

nyelvészeti társaság folyóiratában. De ez a változat csak ponyvairódlomnak tekinthető; nem több, nem kevesebb, mint mikor egy régi dologt a más város ponyváján látunk feltűnni annyi idő után.

Fontosabb körülmény az, hogy mesénket viszonttaláljuk az eredetileg persa, vagy arabos, most már csak héber és görög Syntipas-mesékben. Ezt is jelzi Griesebach, de úgy látszik, a tárgy kellő ismerete nélkül. A Syntipas-mesék tudvalevőleg szintén az ugynevezett kereset mesék közé tartoznak, azaz egy bizonyos keret több egymástól független és egymással nem is összefüggő, fűző módjára összerakott mesét és elbeszélést tartalmaz. Nem végezték fölösleges munkát, midőn a Syntipas-meséknél tárgyunkhoz egyik közel álló variációját szintén közlöm itt.

A keret ez: Kai Por indiai királynak, habár 80 felesége volt, nem volt gyermeke. Végre 80 éves korában születik neki egy fia, a ki Syntipas böles férfiú nevel; de Syntipas 19 és fél éves korában tanítja valóban, de akkor aztán alaposan. Husz éves korában a király első kellett volna mennie, hogy tanúságot tegyen bölcsességéről, de Syntipas az utolsó éjélt azt olvassa ki a csillagokból, hogy ha a királyfi a legközelebbi hét napon beszedre nyitja száját, meg kell halnia.

A fiu hallgatást fogad, Syntipas pedig elrejtőzik. Mikor a fiu apja elé áll, egy haagot sem hallat és a király magánkivül van dűbében. Egyik fiatal neje azonban, kinek nagyratörő terve van, rábeszéli a királyt, hogy őt engedje a fiához, ő majd szőlására bírja. A nő szerelemre esábitja a fiut, azt hajtogatván, hogy közösen ölik meg az öreg királyt; a fiu felháborodik és csak azt mondja: Hét nap múlva megkapod a választ. A nő megijed és megelőzi a fiut; bevádolja, hogy erőszakot akart rajta elkövetni és a király most halálra ítélt fiát. Udvarának hét

felfogásának külföldön, s a horvátokat ellenséggé teszik. A függetlenségi párt organuma nyíltan hirdeti, hogy a magyarok a csehekkel és a lengyelekkel kell szövetségre lépni, ha államalkotó kultúránkat akar megmenteni.

A pétervári Novoje Vremja egy véleményen van a koalícióval és megelégedéssel konstataja a magyar-szláv közelséget. De szerinte a közelség útján még sok az akadály. Az első ezek közt — írja az orosz lap — azoknak a szlávoknak a sorsa, a kik alá vannak vetve a magyar uralomnak. De ha az utolsó választásokon szétvert szabadelvűpárt a német-barát politikájának lényeges támasza volt, remélhető, hogy a függetlenségi párt, kezébe kapva a hatalmat, fölfogja mindazt az előnyt, melyet Magyarország meríthet abból, ha a szlávokkal szemben következetesen megváltoztatja politikai elveit. És ha a függetlenségi győzelme elősegítheti a cseh-magyar közelséget, ezt az orosz közvélemény csak üdvözölni fogja. Azt hisszük, hogy ehhez még a magyar közvéleménynek is nyomatékosa szava lesz.

A pártkörök csendesek és kihaltak. A képviselők javarészt vidéken időznek, s így nagyon kevesen látogatják a klub-helyiségeket.

A szabadelvű pártkörben rövid időre megjelent tegnap este Lukács László pénzügy-miniszter, a ki a napi kérdésekről beszélgetett a párt tagjaival. A képviselőknek az a benyomásuk, hogy ezen a héten a válságos helyzet tisztázásának a munkája teljesen szünetelni fog.

A függetlenségi pártkör mérsékelt számmal megjelent tagjait legfőképp a Burián-kombináció foglalkoztatta. Annak a meggyőződésnek adtak kifejezést a képviselők, hogy ha csakugyan van is valami ebben a kombinációban, sikerre ez sem fog vezetni.

A disszidensekről is akadt, ha nem is fontos feljegyezni való: klubhelyiségül a Budapesti Újságírók Egyesületének kerepesi-utjai helyiséget szemelték ki, a melyet ma Andrassy Gyula gróf több disszidens képviselő társaságában meg is tekintett.

A háberu.

Legújabb táviratok.

Az orosz flotta utban van ismét a délkínai tengeren észak felé s ha újabb pihenőt nem tartott, akkor Roszesztvnszkinnek már a formózái vizek közelében kell lennie s rövidesen el kell döntenie, hogy merre felé folytassa útját, hogy elérhesse Vladivosztokot. Londonban nagy érdeklődéssel várják, hogy a formózái vizeken Roszesztvnszki micsoda irányt választ: Kimegy-e a Nagy-Oceánra, avagy belemeleg a formózái csatornába, hogy megmérkőzzék Togoval. A berlini Kereszt Újság legutóbbi számában azt fejteti ki, hogy a Nagy-Oceánon való átmenetel csak megnehezítené Roszesztvnszki sorsát, mert utja sokkal hosszabb volna és előbb-utóbb hajóján szénszükséglet állna be. Meg kellene kerülnie Japont, ha csak nem akar a rendkívül veszélyes Csugarn-szorost át keresztlenni a Japán tengerre.

büles embere, köztük Aristoteles, azon van, hogy a halálós ítélet végrehajtása mielőtt tovább elmaradjon és ezt akképen vélik elérni, hogy minden napon egyik is, a másik is egy-egy mesét ad elő a királynak, hogy meggyőződjék a nők roppant hámisságáról és förtélyéről. A csábító asszony ellenben ugyancsak mesékkel kontrázik, a melyekkel a fiúnak gyors kivégzését akarja elérni. Ekkép támad a Syntipas-féle mesefűzér, melyek közül egy, a második napi, emígyen hangzik:

"Volt egyszer egy kereskedő, kinek szép és erőteljes felesége volt és a férj szerette. Mikor egyszer távol utra kelt, megeskette nejét, mondván: Esküdjél nekem, hogy ha meghalok, nem megysz férjhez és ha te halvesz meg, én nem veszek el más asszonyt. Férj és feleség kölcsönösen letették az esküt és a férfi nyugodtan utra kelt; az asszony pedig azon naptól fogva sem nem kente, sem nem mosta magát, sőt ki sem ment háza ajtaján.

Történt azonban, hogy egy napon énekel és zenével lakodalmi meuet vonult át a piacon, az asszony kitekintett az ablakon, a midőn megpillantotta őt egy ifjú, a ki anynyira beleszeretett, hogy a nagy vágytól ágyban fekvő beteg lett. Egy öreg asszony meglátogatta és mondta neki: Mond meg, kérlek, mi bajod, hátha meggyógyulhatok általam. Ez pedig mondta: Azt a bizonyos asszonyt szerettem, segits hozzá és én gazdagon megajándékozlak. Az öreg asszony magára vállalta, de minthogy tudta, hogy szép szervével nem férközhetik hozzá, tehát cselhez folyamodott. Töszát gyurt, belejé fűszert tett és vaját és odavetette a kutyájának; a kutya megette és izlett neki és most mindig követte a vén asszonyt. Mikor elment a fiatal asszonyhoz, akkor is követte a kutya. Az urnő megvendégelte a vén asszonyt, a kutya pedig vágyva nézett a vén asszonyra, hogy vetne neki valamit. Az asszony ugyanis magával vitte a szokott süteményt, mely erősen fűszerezve lévén, szagával a kutya szeméből könnyeket

Utja azonban az irányban is a tengeri esata eredményétől függ. nincs tehát oka Roszesztvnszkinnek arra, hogy a csatát kerülje; sőt jóformán szükségének látszik rá nézve, hogy mennél előbb megütőközzék. Epen ezért valószínűnek látszik, hogy az orosz hajóhad a Formóza csatornán át vívő legrovidebb utat fogja választani. Ha itt megverik, akkor az orosz hajók könnyebben elmenekülhetnek valamely anauri kikötőbe, mintha a csata a Japán-tengeren vagy a Nagy-oceánon történnék meg.

A japán flottáról is hallatszik njabban valami. Egy Hongkongba érkezett angol hajó pénteken késő este Bombay-Reff mellett egy dél felé tartó cirkálóflottát látott, mely ismeretlen zászló alatt haladt. Bombay-Reff egy kis szigetsoroporthoz tartozik, mely Kókinina partja és Manila közé esik. A cirkálóflotta ötven földrajzi mértföld távolságban volt a kókinina parttól, a mi arra mutat, hogy az volt a terve, hogy ne vegye észre az orosz flotta, mely a kókinina partok közelében horgonyzott. Nagyon valószínűnek tartják, hogy a titokzatos flotta japán flotta volt, a mely a Szunda-szigetek felé tartott, vagy azért, hogy az orosz és élelmiszerszállító hajókat elfogdossa, vagy hogy Nebogatov tengernagy hajóhadát megállítsa.

(Egy puritán hadvezér.)

Pétervár, április 19. Pétervárról jelentik: Baljanov tábornok, a harmadik hadsereg parancsnoka, elutazott a keletázsiai harczterre. A tábornok egy találat, hogy a ezár túlságosan felemelt évi jövedelmét és ez okból tízezer rubelt, mint a saját csejájára fölöslegset, a Vöröskeresztnek ajándékozott.

(Az orosz szárazföldi haderő.)

Tokio, április 19. Az orosz haderőt, a mely a csacsun-kiniri vonalon és ettől délre van összpontosítva, 200.000 emberre teszik. Végleges összedállás szerint Port-Arthurban 41.600 embert fogtak el.

(Az orosz hajóhad utja.)

Manilla, április 19. Három hadihajót tegnap, ma reggel pedig négyet láttak a Manillától délre levő Batalgas magasságában. Ere detüket nem tudni.

(A semlegesség megsértése.)

London, apr. 19. Most derült ki, hogy a japán sajtó hétfő óta miért tartalmaz oly dühös kifakadásokat Franciaország ellen. A japánok meggyőzték, hogy Roszesztvnszki admirális, ki péntek este hajójával elhagyta a francziák birtokában levő Kamrang kikötőt, ugyanoda szombat este visszatért. Az a körülmény, hogy egy franczia kikötő kétszer adott menedéket az orosz flottának, idézett elő nagy izgatottságot és volt az oka a japán diplomácia erőlyes lépéseinek.

Mivel ismeretessé vált, hogy hétfőn Lansdowne angol külügyminiszter Delcassé franczia külügyminiszterrel lépéseket tett, hogy a semlegesség megővására birja Franciaországot. Azt a körülményt, hogy vasárnap a Descartes franczia admirális hajó a keletázsiai vizeken levő franczia flotta panaszokat vitte magával és hétfőn Kamrang kikötő közelében volt látható, azzal hozták kapcsolatba, hogy a franczia admirális valószínűleg felszólította az orosz flottát a kikötő elhagyására.

A Central News jelentése szerint Tokióban ma a mikádó elnöke alatt titkos államtanács lesz, melyben valamennyi miniszter és az öt legöregebb államférfi vesz részt. A

esalt ki, a mire a vén asszony sirni kezdett. Midőn az urnő ennek okát kérdezte, így szólt hozzá: Leányom, lám, ez a nőstény kutya valamikor igen szép leány volt, de midőn egy ifjú megszerette, ő pedig nem hallgatott rá, akkor az ifjú betegsébe esett, Istennek paaszkodott miatta és a leány átváltozott kutyává. Most hát, valahányszor lát, utánam fut sirrással, de én nem segíthetek rajta, ő pedig sir, mivel nem tette meg az ifjunak kívánságát. Erre szólt az urnő: Asszonyom, engem is szeret egy ifjú és ágyba dönt szemelből; most tehát kérlek, tégy velem jót, hozd el hozzám, hadd tegyem meg kívánságát, neked pedig adok adományokat, nehogy úgy járj, mint ez a kutya itt.

Erre elistett a banya, elment az ifjunak házába, de nem találta; erre gondolta magában: Az az ifjú nem található, majd találom másikat, azt viszem hozzá és az ajándékok megkapom. Sietett és az utcára ment, a hol meglátott egy ifút és ezőt hozza: Akarsz-e egy szép urnőt, meg ételt és italt, a mit neked adni fog? Az ifjú kapott az alkalmon, de ő volt ama nő férje, a ki éppen hazajött kereskedelmi útjáról és azt gondolta magában: Utánna megyek, legalább megtudom, ki a parázna nő városunkban. Utánna is ment a saját háza ajtaját és haraggal lépett be és ime, a nő mosakodik és keni magát. Felveti szemét és maga előtt látja urát! Azonban hirtelen feloszlott, megtépte ruháit és kiabált férjére: Oh te gonosz ember, paráznalesz! Én pedig csak azért hívtalak, hogy próbára tegyelek! A közben a vén asszony elfutott. A férfi pedig könnyőgött feleségének, mondván: Ne gondolj rólam rosszat, bizony én is megreménytem, midőn saját házamba vezettek. De amaz kiabálta: Nem igaz, mert ha más ház volna, akkor is elmentél volna! Végre megengesztelt ajándékokkal és csak úgy fogadta be a nő a házba.

Érdekes és tanulságos mese ez és kicsi volt mellet fordulatokban gazdag. A női

tanácskozás tárgya annak megállapítása, hogy a japán kormány miféle lépéseket tehet a semlegességnek Franciaország részéről való megsértése ellen.

A kőművesek sztrájkja.

Kolozsvár, április 20.

Két hete immár annak, hogy a kolozsvári kőműves-munkások sztrájkba léptek. Két hete, hogy közel 500 munkás kiejtette a kezéből a kegyérkereset botját. Behatárolva vizsgálva a dolgot, elcsodálkozik az ember, hogy — épen az ünnepek előtt — ötszáz ember minden habozás nélkül, nem gondolva a holnapra, beszüntette a munkát. Fel kell tennünk, hogy a munkásokat akkor, a mikor a sztrájkot kimondták, a végső szükség indította erre a lépésre. Emlékezzünk meg, hogy akkor min lenki csak arra gondolt, hogy 3—4 napig szünetel a munka és azután meglesz a békés kiegyezés a munkások és munkaadók között. Azóta teltek, multak a napok és mindég csak azt láttuk, hogy a helyzet nem változott. Hiába volt az iparhatóság igyekezete, az ipartestület buzgalma: a többször összehívott békeltető-bizottság ülésezése, nem hozta létre az egymással szemben álló felek kiegyezését. Ez pedig megtörténhetett volna, de természetesen csak a kölcsönös engedékenység árán. Ez a kölcsönös engedékenység nem volt meg sem a munkásoknál, sem a munkaadóknál. A békére való hajlandóság az meg volt, de csak a feleknek a saját szempontjából és ez holt pontra vitte az ügyet. "Ha megadják a követeléseinket, — mondták a sztrájkolók — minden feledve lesz és mi hajlandók vagyunk azonnal munkába állni." "Ha az eddigi feltételek mellett visszatértek a félbehagyott munkához, — felelték a mesterek — szent a béke, különben szóba se állunk veletek." Az álláspontok ilyen kifejtése természetesen lehetetlen helyzetet teremtett. Hogy melyik félén mult a béke helyre nem állása — azt még elfogulatlanul sem lehet megítélni.

Egyet azonban konstataálni kell, még pedig azt, hogy a munkások minden percében hajlandók voltak a békeltető bizottságnál tárgyalásba bocsátkozni, míg a mesterek vagy meg sem jelentek ott, vagy pedig — egy izben — elküldték megbízottjukat, a ki a munkaadók nevében ugyszólván csak az előbbi munkaprogramot terjesztette elő, épen azt, a mely miatt a munkások a sztrájkba léptek. A munkások követeléseit a munkabér felemelésében és a munka idejének megszorításában eszesosodik ki. Hogy ennek a sztrájknak eddig semmi áldásos eredménye nincs, az tény. Eddig egyik fél sem látta egy fikarcnyi hasznát sem annak a hareznek, a mely majdnem két hete tart. Hogy káros következménye volt, arról felesleges beszélni. Elég, ha annyit mondunk, hogy az építkezések az egész városban szünetelnek; ez pedig elsősorban az épített közönség baja.

Többször hangoztatták azt, hogy ez a sztrájk nem általános, hogy a munkásoknak csak egy kicsiny része az, a mely olyan mereven ragaszkodik a sztrájkhoz és hogy ez a frakció terrorizálja a békés csoportot. A sztrájk-tanyán tartózkodók az emberek. Nem igen hajlanak a közlékenységre és így csak

esalárdság dupla módon is nyilvánvaló benne; nem tudjuk, az uri nő furfangosabb-e, vagy a vén banya. Az egészen felismerhető az indiai kolorit, mert a leánynak kutyává való átváltozása átváltozása — mi volna ez egyéb, mint a híres indiai metametaphysis? Joggal emeli ki Grisebach a tárgynak kínai, tehát legelső változatánál, hogy legjellegzetesebb benne a lélekárvándorlás tana. Semmiféle nyugati változatban — pedig ezek száma légión — nem szerepel többé a lélekárvándorlás tana és ezzel birtokunkban van egy argumentummal több arra nézve, hogy a héber Syntipas-mesékör minden más irodalomnál közelebb áll az elvesztett indiai eredethez. A mi már most meséknek a hűtlen asszony irodalmának köréhez való hozzátartozását illeti, figyel-nünk kell több megegyező vonásra. A férfi és nő a halálón tulra is kölcsönösen hűséget esküsziknek egymásnak; ezt az esküt csak a nő eszük meg mihamarabb. A férfi kereskedő, tehát utazik: remiszszencencia az indiai, illetőleg kínai eredetre, a hol a férfi nem ugyan vándorkereskedő, de vándortudós. A nő nem a holt, hanem a távollevő férj iránt hűtelen; de a mint a holt férj holttestétől nem megy el, úgy olvassuk viszont a mi mesékben, hogy a nő nem mozdul a házából. Legesattanosabb azonban a végkifejlés; a főbb változatokat az jellemzi, hogy a nő még akkor is, midőn a hűtlensége nyilvánvaló, még segít magán, sőt egyet forgat és a férjre jár rá a rud. Ebben a Syntipas-féle mesében ez teljesen sikerül az asszonynak, a mi mind nagyon szép és nincsen minden humor nélkül, csak — a morál-sántit. Mert joggal emeltek ki e tárgynak kutyáját, hogy szemben az erkölcslestele Petronius-szal, a szellemeskedő Voltaire-rol és Lafontaine-nel és egyáltalában a francziákkal, valamint sok más földolgozóval, a keleti leg-érgebb változatokon igen komoly hang és fen-séges morál vonul végig; ezt nem szabad szem-elől tévesztelnünk, midőn az egyes változatok értékét mérlegeljük.

azt lehet egész határozottsággal megállapítani, hogy valamennyien sztrájkolnak. Hogy ki-kik a maga jószántából-e, vagy preszióból — az más kérdés. De ha hittel adunk annak a kiáltványának, a melyet a munkások a tegnapi nap folyamán "Kolozsvár közönségéhez" ezímen kiadtak, akkor úgy áll a dolog, hogy a munkások egyértelműleg — hogy az ő szavaikkal éljünk — inkább koplálnak és koplaltatják családjaikat, mintsem hogy a munkaadók kiszípolozását tovább is tűrjék.

A tegnapi kibocsátott kiáltvány hangja szokatlanul éles. És ha azok a sérelmek pontról-pontra az abszolút igazság bélyegét viselik magukon, — mert hisz kételkedni szabad, sőt néha kell is — akkor az igazság mérlege feltétlenül a munkások javára billen.

Van abban — többek közt — két passzus, mely — ismételjünk: ha igaz — a munkadók álláspontját meglehetősen kedvezőtlen színben tünteti fel. Ez a két pont a következő: 1. "Ha a munkás három napig beteg — a munkaadó elbocsáthatja"; 2. "Csak a munkaadó mondhat fel a munkás nem." Az első bihatetlennek látszik, a második a quod licet Jovit-juttatja az ember eszébe.

Ugy az elsőfokú iparhatóság, mint az ipartestület, ugyszólván nap-nap után sürgeti a rendnek békeltető-bizottság útján való helyreállítását. Hogy a békeltető-bizottságban való tárgyalástól a munkaadók elzárkóztak — az faktum. Ezt a tényt nem csekély aggodalommal fogadta az említett két fórum: az I. fokú iparhatóság és az ipartestület.

A kőművesek sztrájkja egyhamar nem tűnik le a napirendről. Az elfogulatlanság szemüvegén nézve az állapotokat: a sztrájk ügyében eddig nem lehet bírálatot mondani. Ha a fejlemények úgy hozták magukkal, hogy dereng a homály, majd ha tisztán lehet látni, akkor a mi ítéletünk sem marad el arra nézve, hogy kit terhel a felelősség, mert ezt a közvélemény is számon fogja kérni.

Most az az egyetlen óhajtatás mindenkinék, hogy jöjjön létre a béke, hogy az a tenyegetés, mely szerint — a sztrájk folytatása esetén — az összes kolozsvári munkások ki-mondják a sztrájkot: testet ne öltönn!

HIREK.

Kolozsvár, ápr. 20.

Lapunk jövő száma, a közbeszó számát szombaton délután jelenik meg.

A kiadóhivatal tisztelettel felkéri azon vidéki t. előfizetőit, kik előfizetésükkel még hátralékban vannak, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Husvétli ájtatosságok. A husvétli ájtatosságok a Mátyás király-téri Szent Mihály-templomban a következő sorrendben tartanak:

Husvét vasárnapján: d. e. 7 órakor tojás- és kalácsszentelés. 9 órakor ünnepélyes szentmise, mely alatt Theodor de la Haché miséje férfikar (Dalkör) és zenekarral (m. kir. honvédekzenekarral) adatik elő. Graduale (betét) Alleluja, énekl. Girsik Gyula ur. Offertorium Bass-szólo, énekl. Kerekes István ur. Mise végén egyházi szentbeszéd, tartja Bíró Béla apát-plébános, pápai prelátus. D. u. 4 órakor vespere és egyházi szentbeszéd.

Husvét másodnapján: d. e. 9 órakor ünnepélyes szentmise, melynek végén egyházi szentbeszéd.

Rendkívüli közgyűlés a vármegyén. A husvétli ünnepek után, április 28-án rendkívüli közgyűlés lesz a vármegyén, a melyen a sürgősebb folyó ügyek és különböző kormányleiratok kerülnek tárgyalás alá. A közgyűlés tárgysorozatának főbb pontjai ezek:

A belügyminiszternek a vármegyei szervezési szabályrendelet módosítása tárgyában kelt leirata; a belügyminiszternek az a rendele, mely a hatósági szállításoknál és munkáknál a sztrájkok és bojkottok által okozott véletlen késedelmekért a vállalkozókat védelemben részesíti; a kereskedelemügyi miniszternek a vármegyei kéményseprési szabályrendelet módosítására vonatkozó leirata; a kereskedelmi miniszternek a teke—mezőszőlési és marosludas—besztercei törvényhatósági közutamon 1903. évbén államsegélyvel végrehajtott inséges munkák felülvizsgálata tárgyában a vármegye közönségéhez intézett leirata.

A kebeli ügyek közül tárgyalásra kerülnek a tekei főszolgabírói székház teljes kiépítése és a járási székházalap beállítás; a sármási járási úti bizottságának határozata a szamosújvári—marosvásárhelyi állami ut megváltoztatása alkalmából, a m.-domb—m.-sz.-györgyi utzakasznak a községi közlekedési utak sorába leendő felvétele; az elhagyott gyermekek segélyalapjának 1904. évről szer-

kesztett számadása; a vármegye közönsége által az Erzsébet-Mária vöröskereszt kórház javára tett ágy-alapítvány; államépítészeti hivatal: előterjesztése utmesterei taufolyamra berendelt utmestereknek még havonként 30—30 korona drágasági pótlék engedélyezése iránt. Végül különböző törvényhatósági átiratok.

Az ev. ref. egyházkerület igazgatási tanácsa. Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatási tanácsa ma délután 3 órakor tartotta rendes havi közgyűlését. A gyűlésen a május 20-iki egyházkerületi közgyűlés részletes programját készítették elő.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság ülése. Az Erdélyi Irodalmi Társaság választmánya tegnap délután Szamosi János dr. elnöke mellett ülést tartott, melyen tüzetes megbeszélés tárgyává tették az idei közgyűlés előkészítését. Az időre nézve alban állapotok meg, hogy a közgyűlést május hónap első napjában tartják meg. A napot később fogják meghatározni. A májusi közgyűlésen négy tagsági helyet fognak betölteni. A Kuon Géza gróf halálával megüresedett elnöki széket az idén nem töltik be, hanem csak a jövő esztendőben. Az ülése a választmány tagjai közül jelen voltak: Szamosi János dr., Csernátóni Gyula, Dósa Endre, Felszeghy Dezső, Hory Béla, Jókai Aladár dr., Márki Sándor dr. és Versényi György dr.

A gázgyár póré. Emelítettük már, hogy a kolozsvári világítási és erőátviteli részvénytársaság pórt indított a város ellen azért, mert az ő mellőzéseével a Ganz üzlet birta meg — pályázat útján — az elektromos mű létesítésével. A kolozsvári törvény-székhez benyújtott keresetet a bíróság tegnap közölte a város tanácsával. A kereset különösen kiemeli, hogy egyedül a gázgyárnak lett volna joga a villanyvilágítás bevezetésére. Ebben az ügyben a tárgyalást május 20-án tűzte ki a bíróság. A város érdekeit Gajdó Manó ügyész, a gázgyárt pedig Neumann Árpád dr. fővárosi ügyvéd fogja képviselni.

A Kolozs vármegyei inség. Az idej kedvezőtlen közgazdasági viszonyok igen nyomasztólag hatottak a vármegye kisgazda közönségére. A beállott inséget csak a miniszterium többszöri államsegélye tette tűrhetővé. Most itt a tavasz és az egész télen át inséggel küzdők községek lakossága könnyebben jut munkához. A vármegye alipánja az ez évben kiosztott, illetőleg a földmívelésügyi miniszterium által kiutalt inségsegélyről kimutatást készített, mely szerint az inségeseknek kiosztott összes tizenkilencszázötven métermázs inségtengeri, továbbá háromszáz métermázs inségtengeri vetőmag, negyvenháromezer métermázs lőher vetőmag, negyven métermázs lucerna vetőmag és négyszázhat métermázs burgonya vetőmag. A takarmányhiányban szenvedők inségek közül Bács 843, Gyula 362, Székely, Fenes, Teke és Nagysármás egyenkint 350, Apabida és Szucsák külön külön 300, Mén 200, Papfalva 136 és végül Batos községek 85 métermázs szénát kaptak a kormánytól, mely a szénát kedvezményesen árban szállította.

Iparos tanoncok munkakiallítása. A kolozsvári ipartestület a kolozsvári Ferencz József iparmentum malomüzemi helyiségében egy nagyszabású munkakiallítás rendez, a melyen a különböző számba dolgozó iparos tanoncok sikerlelt munkáit fogják közszemlére tenni. Az érdekesnek ígérkező munkakiallítás egy hélig fog nyitva állani és e hónap 23-ikán kezdődik el. A kiállítás, melyet e hónap 30-ikán jutalmak kiosztásával ünnepélyesen zárnak be, naponta délelőtti 10 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig díjtalanul lehet megtekinteni.

Gyalog a világ körül. Tegnap megemlékeztünk arról a merész vállalkozás ifjúról, Frank Kálmánról, az E. K. E. társalgalóglórl, a ki 40 hónap alatt szándékozik bekalandozni az egész globust s eddig 22 hónap alatt bejárta Európát, Ázsiát, Afrikát, a honnan a Suezén keresztül ismét Európába — Magyarországra érkezett. Világkörüli útjában Frank Kálmán ma reggel érkezett Nagyváradról Kolozsvárra s itt néhány napot szándékozik tölteni, felolvasást tartva ezalatt az Egyetemi Kör helyiségében előadásokkal.

A kalandos ifjú ma délelőtti ellátogatott szerkesztőségünkbe is, a különböző igazgatási nyavál szolgáltatott bizonyosságot hosszan utáról, mely alatt társai kitalált oldala mellől, vagy utolérte őket a tragikus vég a vadhegyekben. Frank Kálmán 19 éves ifjú, a hűmei kereskedelmi akadémia végzett növendéke. Merész útjának eszméje akkor fogamzott meg agyában, a mikor a fűmei "Touring Klub" 30.000 koronás premiert tűzött 40 hónapos gyalogszerrel teendő földkörüli utra. Nemcsak a szép díj, de kalandos vére, s az előtte ismeretlen tájak megismerése is hajtotta, ize arra, hogy a merész tervet megvalósítsa, a mi eddig minden tekintetben sikerült is neki. Erkölcsei támogatását kikérte a kolozsvári E. K. E.-nek s utra kelt a nagykőrösi születésű ifjú. Három nyelvet beszélt ekkor, de kóborlásai közepette minitgen tizenkettőt sajátított ki, a melyek közül azonban kevesnek veszi hasznát: lévén ezek a nyelvek nagyrészt különböző vadörseket

— melyeknél huzamosabban időzött — az európai kontinensen ismeretlen nyelve. A külföldi globetrotter hasznosnak ígerezte idejét eltelteni. Mindenféle élményeiről, megfigyeléséről, tapasztalatairól jegyzőkönyvet vezetett, s minden helyen, a hol megfordult, még fénykép felvételeket is készített. Rendkívül érdekes és gazdag fényképfelvételeit, a melyeket szintén bemutatót, egy magyar muzeumnak fogja adni.

Frank Kálmán kedden délután tartott előadást Kolozsvárat az Egyetemi Kör olvasó termében. Utó élményeiből több érdekességet fog elmondani, különösen kiterjedő képet ad a *Egyptus* és lakóinak az életmódjáról és jellemzéséről. Egyik igen érdekes fejezete lesz felolvasásának a *persa tűzimádás* leírása és ismertetése. Azonkívül szólni fog a *szibériai utjáról*, mely az aktuális jellegével bír, annál inkább, mert gyakran volt alkalma elbeszélgetni az orosz-japán háborúról az orosz tisztekkel. Felolvasását eddigi megállapodása szerint belépő díj nélkül lehet végig hallgatni, de szíves adományokat köszönettel fogad el minden anyagi támogatás nélkül utazó ifjú magyar globetrotter. Felolvasását bizonyára nagy érdeklődő közönség fogja végig hallgatni.

Frank Kálmán Kolozsvárról Nagyváradra utazik, a hol a Magántisztviselők körében tart hasonló felolvasást. Nagyváradról pedig Debreczenbe megy, a hova *Volafka* Nándor püspök táviratilag hívta meg a jótékony nőegylet estélyén való közreműködésére. Pár hét alatt beköborolja még az ország nagyobb városait, s azután Hamburgba megy, a honnan Ausztrália felé vitorlázik. Ausztrália bekalandozása után pedig Amerikába utazik, s Észak és Dél-Amerika bejárásával véget ér 40 hónapos világkörüli útja. Azután visszajuthat hazájába — ha jó sorsa is úgy akarja — a kalandos ifjú, hogy felvegye a 30.000 koronás díjat, a melyet oly nagyon-nagyon kiérdemelt.

— **A Kossuth-asztaltársaság utolsó összejövetele.** A Kossuth-asztaltársaságnak tegnap volt az utolsó összejövetele a New-York-szálloda emeleti éttermében, a melyet ez alkalomból előkelő közönség töltött meg. *Turcsányi* Gyula elnök este 8 órakor nyitotta meg az estélyt, néhány meleg szóban üdvözölve a jelenlévőket, dr. *Árpády* István „A Közügyekkel való foglalkozás” czimén tartott érdeklődéssel hallgatott esszéjéről felolvasást. A Kossuth-szelleggel egyetemesen tisztában álló dr. mondott hazafias felkötést, majd *Józan* János tanítónő szavalt el Széchy Gyulának egy szép költeményét. Az előzetesen megállapított program-pontokat több felkötés követte. A társaság igen jó hangulatban az éjféli órákig maradt együtt.

— **Az ev. ref. kollégium ifjúságának tanulmányutja.** A kolozsvári ev. ref. kollégium felsőbb osztályainak ifjúsága a husvétit szüneteltetve arra használt fel, hogy 4 tanár vezetésével tanulmányutra indulnak. Kolozsvárról a mult vasárnap Áradra, onnan Temesvárra mentek, hol megtekintették a városok nevezetességeit. Az aradi és temesvári közönség igen szívesen látta a kolozsvári vendégeket. Temesvárról Mehádia-füzfő felé az Alduna természeti szépségeinek megtekintésére indultak.

Az állami tanítóképző-intézet ifjúsága a mult héten Budapesten volt, a főváros nevezetességeinek megtekintésére tanulmányuton.

— **Kolozsvári egyetemi hallgatók kirándulása.** A Kolozsvári „Ferencz József” tud.-egyetem bölcsészeti karának hallgatói közül többen hosszabb tanulmányutra indultak *Szécsény* Gyula dr. egyetemi nyilv. r. tanár vezetésével. A fiatal tanárjelöltek, kik mindannyian a természettudományok szak hallgatói, tíz napot foglalkoznak az Aldunán tölteni, a környék földrajzi alakulását és közeleti tanulmányozva.

— **Erdélyi hazafias egyesületek.** Az *Emke* ez évi rendes közgyűlését Erzsébetvároson tartja meg június hóban. Erzsébetváros közönsége, élén Torjánovits János polgármesterrel, nagy ténnyel és igaz magyaros vendégszeretettel készül fogadni a város illusztris vendégeit. — *A Nagyszombat Magyar Polgári Kör* e hónap első vasárnapján tartotta meg közgyűlését Zágori Gábor kir. közjegyző elnöklése mellett. Az egyesületnek saját két emeletes háza van a város közepén; könyvtára is van, mely mintegy 3000 kötetből áll. — *A Székely Társaság* az egész Erdélyben nagy lelkesedéssel dolgozik; vezet köztük az anyaegyesület, a Marosvásárhelyi Székely Társaság, a melynek hasznos munkássága valóban a legteljesebb elismerésre méltó.

— **Polgármesterek kongresszusa.** A magyarországi törvényhatósági városok polgármesterei az idén Pancsován fogják megtartani rendes évi kongresszusukat. Mattanovich Adolf pancsovai polgármester a meghívót már szét is küldte. A kongresszus elnöke Brolly Tivadar pozsonyi polgármester, alelnöke Rimler Károly Nagyvárad polgármestere lesz.

— **Az erdélyi fürdők és Románia.** Köztudomású tény, hogy Borszék, Tusnád, Előpatak, Vizakna, Bázna, stb. fürdők közönségének nagy részét a romániai vendégek alkotják. Mint Romániából értesülünk, ott erős társadalmi akció indult meg legújabbban, hogy a közönség csupán romániai fürdőket látogasson. Miután az ottani fürdők

igen drága árakkal dolgoznak, most eszükönten fogják azokat, hogy így át ne menjen a közönség Erdélybe.

— **Egy járás veszedelme.** Veszedelmes tünetet konstataáltak a hivatalos körök egyik Bihar vármegyei járásban, a mely területileg véve ugyan majdnem legkisebb járás a vármegyének, de azért bizonyára van olyan fontos minden tekintetben, mint a legnagyobbak. Ez a sárréti járás és a mit ezen a helyen, ezen a kis területen konstataáltak kellő megfigyelések után a hivatalos tényezők, épen olyan megdöbbentő, mintha arról volna szó, hogy Nagyváradon egy szép napon beszűnne a vízvezeték vízszolgáltatása. A kicsiny járásban ugyanis nem kevesebb, mint 36 ártyú kut van, részint a községek, részint pedig a magánosok tulajdonában s rövid idővel ezelőtt azt tapasztalták, hogy valamennyi kutban ijesztő mérvben kezd apadni a vízmennyiség, úgy, hogy épen talán a legfontosabb pár héttel ezelőtt kiapadt s értekezletet is tartottak a járás székhelyén, Nagyújváron, azonban semmi nevezetesen eredménye nem lehetett, mert hiszen csupa laikusok állottak szemben az ijesztő természeti jelenséggel, de hogy mégis aggodalommal és előrelátással tekintenek a bekövetkező veszedelem elé, bebizonyítja az a fölterjesztés, a mely tegnap érkezett a járás főszolgabírójától az alispánhoz s a melyben kéri a vármegye intézkedését arra nézve, hogy a tapasztalt természeti tünetemény megvizsgálására kérje ki a földmivelésiügyi miniszter szakközvetét. A vármegye bizonyára eleget is tesz a járás kérelmének s rövid időn belül intézkedni fog, hogy a kívánt szakértő leküldessék, s az egész járás lakossága megnyugtató vagy legalább bizonyos véleményt kaphasson.

— **Egy furcsa halottkém-jelentés.** Egy marosvásárhelyi lap érdekes halottkém-i jelentést közöl, a melyet egy Marostorda vármegyei halottkém állított ki a következő mosolyt fakasztó furcsasággal:

Halottvizsgálati bizonyítvány.

1. A meghalt vezeték-, kereszt-, illetőleg mellékneve, családi állapota: Vonya Péter.
 2. A meghalt állása, vagy foglalkozása: Volt es. kir. közkovács.
 3. Lakása: Dósa Ferencnél dolgozott.
 4. Születési helye: Csókafalván, az ágy elött.
 5. Kora: Nem volt koros, 25 éves.
 6. Vallása: Ev. ref.
 7. A halál oka: Nagy!!!
 8. A kór neve: Utónállás, emberölés, gyilkosság.
 9. A gyógykezelő orvos neve: Nem volt ideje megát gyógyíttatni.
 10. A halál napja és órája: Nem nappal, hanem éjjel volt.
 11. Az idő, melyben a halott eltemetendő: Nem szabad!!!
- Észrevételek: Nem volt ideje észrevenni, mert hátulról ütötték meg.

Kelt Szentistván, 1904. október 2-án.

Faluvegi Dániel, halottkém.

— **A sepsiszentgyörgyi közművek.** Sepsiszentgyörgyön a tavasz beálltával megkezdődött az elemi iskolák és a dohánygyár folytatásos építése. A vállalkozók rendes szerződést kötöttek a közművekkel, a kik hat idegen szegedi közműves felhajtására tegnap reggel előbb az iskolaépítésnél, később a dohánygyárnál is *beszüntették a munkát*. Ugy az iparhatóság, de különösen a rendőrség tehetetlenül nézi a bérfelemelés iránt indított mozgalmat. A székely munkások között ez az idegen áramlat eddig ismeretlen volt s most sokszor sztrájkba állnak ők is helyzetük javítására.

— **Elkobzott román könyv.** Ruszu Sziánu János kiadásában egy könyv hagyta el a saját Bukarestben. Címe: „Magyar Állambeli Oláhok” (Romániai Dinastul Ungar). A nagyváradi kir. törvényszék tegnap küldött köriratában az összes rendőrhatalóságokat felhívja, hogy a könyvet nyomozzák s fellelkezés esetén foglalják le és kobozzák el.

— **Magára gyújtotta a házat.** Déváról írják, hogy a közeli Seszur községben Gerezán Miklós gazda, ittas állapotban, felment a háza padlására és égő szivarral a szénába fektet aludni. A szénát tüzet fogott és a ház teljesen leégett, Gerezán a lángokban lelte halálát.

— **Mi a sztrájk?** Tegnap este egy munkásember haladt végig a feleségével a Ferencz József-úton. A férfi csendesen ballagott, annál hangosabb volt azonban az asszony.

— Aztán holnap vége legyen a komédiának, zsémbelt a hűséges élettárs. A husvéti ünnepeket nem akarom éhezve eltölteni.

— Jó, jó, csitította a férfit az asszony. Ne légy olyan haragos. Te asszony vagy, te nem érted azt mi az a sztrájk.

— En nem értem, tört ki az asszonyból a harag. Én nem tudom mi a sztrájk? A sztrájk az, a mikor te is, én is, a gyerekek is koplálnak.

Az értelmezés tudományos szempontból talán nem fogadható el, de hogy van benne igazság, az kétségtelen.

— **Testvérnyilkosság.** Borzalmas gyilkosság történt tegnap Tóvárad (Biharm.) községben. Kovács Péter és Kovács Valér odavalló özvegyek, bár testvérek voltak, egymással már régebben civakodásban éltek. Tegnap ismét összecsúszáltak valami felett, melynek eredménye az lett, hogy Kovács Péter Kovács Valérnak a hasát éles késsel úgy felmetezte, hogy belel is kifordultak. A

súlyosan megsérült Kovács Valér ugyan nem halt még meg, de életbenmaradásához nincs remény. A gyilkost a ösöndőrség letartóztatta.

— **Gyilkos földmérés.** Nagyváradról írják, hogy a közeli Hegyköz-Ujak község határában tegnapelőtt a szőlőhegy vízmosásos oldalában két ember életét elpusztító földmérés történt. A Tokai Imre szőlőjében egy másfél öles meredek falu szakadék alatt a földet forgatták Csapó János és Balog Károly napszámosok, mikor egyszerre megdult a hegyoldalból egy két öl széles és mint egy méter vastag földnyelv. A lecsúszó földrétegből több mássa súlyú nedves anyag az emberekre zuhant és eltemette őket. Mire a földmérés zajára a szomszéd szőlőkből a két eltemetett ember segítségére siettek és kiásták őket, a két ember már megfulladt.

— **Határszéli forgalom.** Predealon április 14-én belépett 185 személy, kilépett 147, belépett ezek közül lejárt okmányokkal 3, okmány nélkül 9, idegen alattvaló 34. Kilépett okmány nélkül 0. Romániában visszahagyott kiskorú leány, 10 éven alul 0. Az eljárás megindított 12 személy ellen. Romániából ide átkísért magyar honos tolonc 1. Szabályszerű utiköltséggel ellátva belépett román kivándorló zsidó 0. Magyarországról Romániába visszatért román kivándorló zsidó 2.

— **A málnási Sicília forrásvíz** faktaráta Kolozsvárt: *Szeged* és *társa* cégé-nél van. Kapható minden fűszerüzletben.

A vetések állása.

— *Mezőgazdasági állapotunk.* —

A gazdák mindenfelé kétség és remény között állanak. A hamar kiragygott tavasz jólellel biztatott, de április kiszámíthatatlan szeszélye sok helyütt letarolta ezeket a reményeket. Mezőgazdasági állapotunkról időről időre érkeztek jelentések a földmivelésiügyi miniszterhez, s ezekből a részletes jelentésekből érdekes, s a gazdák figyelmére méltó képet lehet nyújtani mezőgazdaságunk jelenlegi állapotáról. A vázlatos kép ez:

Április első harmadában az időjárás szeszélyes és kedvezőtlen volt. Ugyanis nagyobbára szárazság uralkodott hideg szeles idővel vegyest, április hó 7-én és 8-án pedig igea sok helyütt havazott és különösen 9-én volt nagy fagy, a mely országáért meglehetősen kárt is okozott. Ezen időjárásról nemcsak a gyümölcsfák termő rügyei és virágai szenvedtek, hanem néhol a szőlők, több helyen a vetések, takarmányfélék és a kikelt tavaszok is.

A hatás leginkább abban mutatkozott, hogy a vegetáció, a mely márciusban oly szépen megindult, szünetelt és a növényzet sok helyen visszahagyott, sőt elhalt. A vetések pedig színt veszítettek, sőt még is ritkultak. Szerencsére az időjárás április hó második harmadában kedvezőbbre változott, a melynyiben a régen várt esőzések az ország nagyobb részében bekövetkezvén, a megakadt vegetáció megindultával a növényzet is fejlődésében most már jobban haladhat. Ezzel a kedvezőbb fordulattal kétségkívül sokat remélhetünk a mezőgazdaság terén.

Kalendárszámba megy a takarmány és szalma hiánya, annál inkább, mert még eddig nem igen volt a jószágoknak megfelelő legelője; panasz panasz ér és sehol sincsen nagyobb felesleg, a melylyel pótolni lehetne a hiányt. Minden remény tehát a takarmánykérdésnél is az időjárás körül kulinál; a mostani esőzésekre meleg, de legalább is enyhe időre volna szükség és akkor nagyobb mértékben tekinthetők állattalálománynak veszélyeztetett részét, a mely oly sokat nélkülözött a mult évi kedvezőtlen takarmánytermés következtében. Ezen állapot következménye, hogy a takarmányrozsot, bár alig hajtott még szárbá, máris kaszálják.

Az őszi vetések közül a buza néhol szintén megsínylet a kedvezőtlen április 7—9-iki zord és folyton tartott száraz, szeles hideg időt, mindazonáltal még nagyobbára kielégítőnek és jónak jelezhető, bár néhol férgek és rovarok szintén kárt okoztak benne.

Az őszi rozs és kétszeres, a melyek meglehetősen, sőt néhol kifogástalanul jól teleltek és a melyek március hó első felében jóformán a buzánál is kedvezőbben állottak, számos helyen megtrikultak; különösen a rozsot viselte meg az utó tél, de a rovarok is okoztak benne kárt, úgy, hogy az előzőleg remélt jó rozstermés-kilátások határozottan csökkentek.

A mostani őszi időjárás javítani fog ugyan még a hanyatlásnak indult rozsot is, sőt az erőteljesebben állón bizonyára sokat fog még javítani, mindazonáltal olyan természetre, mint a minőre még március hó első felében reménykedtünk, már aligha számíthatunk.

Az őszi árpa a télen, de különösen az áprilisi kedvezőtlen időjárás következtében sokat szenvedett; helyenként tönkre is ment, másutt megtrikult, vagy fejlődésében visszahagyott, sőt az őszi árpa országos átlagban gyengének mutatkozik, hasonlóan az őszi repce is.

A repce egyébként szárbá hajt. A lóhere és luczerna, továbbá a búkköny, borsó és más őszi vetett takarmányfélések szintén sokat szenvedtek úgy a száraz tél, mint az áprilisi kedvezőtlen időjárásban. Igen sok lóhere és luczerna teljesen kifogyott, ez utóbbiak jóformán országáért gyenge termésrel bíztaknak.

A tavaszi vetési munkálatok nagyon előre haladtak, sőt már több vidéken csaknem egészen befejeződtek; legnagyobbára már elvetették az árpát, zabot, tavaszi takarmányféléseket, kerti veteményeket, répát, néhol a szemes tengerit és végül több helyen elültették a burgonyát is.

A szőlőket kifodták és jobbra már meg-

metsztették; egyrésze jól telelt, de az áprilisi száraz hideg, szeles és hózatarral járt fagyos időjárás elég sok kárt okozott ebben is, kétségkívül jóval többet a gyümölcsfák termő bimbóiban és virágaiban. A barack, mandula, cseresznye és meggyfélék legjobban megsínylettek az április hó 7—9-iki kedvezőtlen időjárás.

Irodalom.

— **Üdülőhelyek tanítók számára a Székelyföldön.** Egy 22 oldalas füzetet adott ki a Marosvásárhelyi Székely-Társaság e czimén. Huszonegy fűrdő közeli székely falut jelölt meg benne. (Marostorda vármegyében 3, Udvarhely vármegyében 7, Háromszéken 6, Csikban 4 és Brassó vármegyében 1), melyeket felvesszük, éghajlati viszonyait, fürdőhez, gyógyvizhez való közelségük és mindenképpen olcsóságuk alkalmasság teszt arra, hogy a drága fürdők anyagi viszonyait miatt kiszorult szegény tanítók felkeressék s bennük a közeli határos gyógyfürdők, gyógyvizek áldásait élvezhessék.

A füzet írója Máthé József tanító, a nevezett székely-társaság titkára meleg szeretettel hívja a nemzeti nevelés nehéz munkájában elgyengült magyar tanítókat ezen üdülőhelyekre, közölvén velük, hogy mely vasutakon juthatnak oda; mennyit kapnak ott szállást, ételmezést (ha főzni akarnak élelmi cikkek: tejet, tojást, húst, kenyert stb.); milyen vizeket, fürdőket használhatnak a közelség miatt könnyű séta után; mennyire lesznek lomb- és fenyő-erdőből, postától várostól stb.

Ez a kis kalauz, mit a magyar nemzeti érdekből minden tanítónak ingyen küld meg a társaság, arra is buzdítja a magyar tanítókat, hogy az üdülőhelyek kapcsán sieszenek megismerni a Székelyföldet s nyomor és kivándorlás sújtotta népét, a székelységet. Aztán pedig hírt vigyék tovább. A közvetítést mindenütt tanítók végzik — igen, kollektívtáblából. Ajánljuk a füzetet a magyar tanítóság figyelmébe.

Művészet.

Az első hét műsora:

Vasárnap	(d. u.: Falu rossz (ünnepi előadás, elsőrendű szereposztással). (este: Ünnepi megnyitó előadás (bérletszünetben).)
Hétfő	(d. u.: Dolovai nőbőr leánya (mérsékelt helyarákkal). (este: Lotti ezredesi (Sárosy Paula bemutatkozása).)
Kedd	Jóbarátok (a vizjátéki személyzet bemutatkozása).
Szerda	Próbák (először) Hajnalka (Kazal-Biri bemutatkozása).
Csütörtök	Várashégyi (Offenbach-operette) és Tartuffe.
Péntek	Először: Cyrano de Bergerac (bérlet-szünet II.).
Szombat	2-ször: Cyrano de Bergerac (bérlet-szünet III.).
Vasárnap	(d. u.: Bob herceg (mérsékelt helyarákkal). (este: 3-szor: Cyrano de Bergerac.

TÁVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, ápr. 20. A budapesti főkapitányság Bécsből hivatalos értesítést kapott, hogy Ő felsége április végén a fővárosba jön.

A „Germania” cikke.

Budapest, ápr. 20. Politikai körökben ma élénkebb beszélgetés tárgyát képezte a berlini „Germania” című lapnak *Galgóczy* tábornagyról irt azon tendenciózus cikke, a mely szerint Galgóczy tábornagyról Magyarországon fontos misszióra van kiszemelve. A pártkörökben sehol sem vetették komolyan a berlini lap értesüléseit, bécsi pártkörökben azonban élénk fel-tűntést keltettek.

A szabadelvűpárt egy kiváló tagja ma egy fővárosi hírlapíró előtt kijelentette, hogy a „Germania” cikke minden alapot nélkülöz.

Czáfolat.

Budapest, ápr. 20. *Burián* közös pénzügyminiszter legközelebbi meghívására, továbbá *Berezivczy* Albert és *Hieronymi* Károly miniszterek felmentéséről elterjedt híreket félhivatalosan megczáfolják.

Lábmosás a Burg templomában.

Bécs, ápr. 20. A bécsi Burg templomában ma délelőtt a szokásos szertartások között végezte Ő felsége a 12 szegény aggyastán lábmosását. Az ünnepi istentiszteleten az uralkodó-család több tagja és számos előkelőség vett részt.

Leugrott az emeletről.

Budapest, ápr. 20. *Szítás* Adolf budapesti kereskedő felesége ma reggel Magyar-utcai lakásának negyedik emeletéről leugrott és azonnal szörnyen halt. Valószínűleg idegroham-ban követte el az öngyilkosságát.

Leleplezett összeesküvés.

Belgrád, ápr. 20. Szerbiában összeesküvést fedeztek fel, a mely *Sándor* király gyilkosai ellen irányult. Az összeesküvésről részletek még hiányoznak.

Az orosz zavargások.

Pétervár, ápr. 20. A prokurvi kerület ötven falujában nagy parasztlázadás tört ki. A hatóság a vérengzések megállítására katonaságot küldött.

Varsó, ápr. 20. Varsó külvárosában a rendőrség és a katonaság éjjel több száz embert letartóztatott, a kiknél mindeniknél élesre töltött revolver volt.

Az orosz-japán háború.

Tokio, ápr. 20. A japán kormány formális tiltakozást küldött a francia kormányhoz, mivel egy francia kikötő menedéket adott az orosz flottának.

Saigoni távirat szerint az orosz hajóhad a *Camram* öbölben van.

Közigazdaság.

— **A komló állati ellenségeinek irtása.** Az elmúlt esztendő ismét bizonyítékát adta, hogy a magyar komlóknak megvan immár a maga értéke és számot tesz a nagy komlókereskedelemben is. Évről-évre látjuk, hogy a viszonyok javulnak s ennek folytán egyre nagyobb arányt ölt a komlótelepítés mind Erdélyben, mind az Alföld déli részében. Hogy e telepítés jövője és terméshozama is biztosítva legyen, Tallián Béla m. kir. földmivelésiügyi miniszter megírta Jablonowszki József, a m. kir. áll. rovtartani állam főnökével az állati ellenségeiről szóló utmutatást, a mely kellő számú ábrával felszerelve, rövidre fogva ismerteti a komló főbb állati ellenségeit, élet-és szaporodásmódjukat, valamint, hogy miként lehet azokat egyrészt olesón és kevés munkával irtani, másrészt, hogy miként kell ellenük dolgozni, hogy a komlóba be ne kerüljenek a kárt ne tegyenek. E művet a tanítók, a lelkészek és a jegyzők, ha azt a földmivelésiügyi miniszteről kéri, ingyen megkapják. Könyvkereskedő ára 50 fillér.

Felelős szerkesztő: HEGYESY VILMOS

Kiadó és lap tulajdonos: AJTAI K. ALBERT.

NYILT-TÉR.*

A Szinye-Lipóczi
Lithion-forrás

Salvator
kitűnő sikerrel
használatik

vese-, húgyló- és köszvénybántalmak ellen, húgy-dara és vizeleti nehézségeknél, a cukros húgynál, továbbá a legző és emésztési szervek húgynál.

Hűgylóhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csírámentes!
Kapható áramnyakkereskedésekben vagy a
Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

120 8—80

Ajtai K. Albert
könyvnyomdája

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 4. sz.

(Telefonszám: 364.)

Könyvek, füzetek, heti,
havi folyóiratok, meg-
hívók, névjegyek, plaká-
tok, körlevelek, szép
számla-ürlapok stb. stb.

nyomtatását

s azoknak izléses, hibátlan
és a megrendelő által

megszabott időre

való elkészítését

felelősség mellett

elvégezteti.

* E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget
a szerkesztőség.

Birtokrendezési hirdetmény.

Hirdetmény. 152 1-3

A tordai kir. törvényszék közhírré teszi, hogy Preoup Sándor és társai kerelő-sóspataki birtokoknak jelen sz. a. **Kerelő-Sóspatak** község határának egész területére kiterjedő tagosítás iránti kérvénye következében tárgyalási határrnapul **1905. évi június hó 3. napjának d. e. 10 órája Kerelő-Sóspatak község-házához kitűzetik**, mikorra az összes érdekeltek azzal a figyelemzettel idezi, hogy a meg nem jelent felek egy tekintetnek, mint kik a tagosításba belegeznek.

A tordai kir. törvényszéknek 1905. évi április hó 11-én tartott üléséből.

Dr. BORZSOVAY,
elnök.

Hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet részére **százötven métermázsas jó minőségű tengeri szállítandó**. Mintázott és egy koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatot kér folyó hó 27-ig a tanintézet igazgatósága.

Hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet elad **85 darab 8 hónapos malacot**. Egy koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatot a tanintézet igazgatóságának címezve folyó hó 27-ig küldendő be.

Ajánlom

jég-hűtőim

30 K. tól 300 koronáig

háztartás és a n. é. vendéglős és hentes urak részére. **Tizedes mérlegeim** 50 kilogrammtól 1000 kilóg kaphatók. Javításokat olcsón eszközök és hitelesíték hivatal által. — Továbbá elfogadok mindennemű **lakatos- és bármiféle fedél-szerkezet**, vagy **diszes épület-munkákat**. Rács-munkákra külön ajánlattal és árjegyzékkel bementve szolgálók.

Maradok tisztelettel

SEEMANN J.

lakatos, tizedes, mérleg-, fűvő- és jég-hűtő-készítő
Kolozsvár, Malom-utca 20. szám.

Telefon 511.

Telefon 511.

Van szerencsém szíves tudomására hozni, hogy a

Kőbányai Polgári Sörfőzde részvénytársaság,

mely a világhírű **Szent István sör** is gyártja,

A VEZÉRKÉPVISELETET átvetttem.

A többi sörök között gyártja a **Dupla maláta-sört**, mely álmatlanság, idegesség, emésztési zavarok és étvágytalanság ellen ajánlandó; továbbá **vér-szegénység** és **lábbadozó betegeknek**, valamint a **gyengeség** különböző **ne-mei ellen**, végre igen fontos **szeptató-nőknek**. Ezt a sört ajánlják: dr. Angyán, dr. Elischer, dr. Herzel, dr. Kéti, dr. Korányi, dr. Laufenauer és dr. Liebmann budapesti egyetemi tanár urak.

14 32-70

Ötvös Dánielné

bor nagykereskedő, a „müncheni Pschorr bräu“, az „I. Pilseni részvény-sörfőzde“ és a Kőbányai Polgári sörfőzde r. t. vezérkép-viselete.

A REKLÁM

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az élető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál
tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. szám,
ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnek hirdetőket és reklámokat az ország és külföldi lapokban és naplókban.

Költségvetések és tervezetek ingyen!

IGAZ MONDÁSOK:

FIAM vásárolj oly kereskedőknél, kik hirdetnek, mert ezek intelligensek és jól fogsz járni.
FRANKLIN.

A MEGGAZDAGODÁSHOZ vezető út, a nyomdapesteken keresztül vezet.
BARNUM.

ÉS HA VALAKI aranyat ólomért akarna becserelni, nem tudna rajta tuladni, ha közhírré nem teszi.
MARK TWAIN.

A MIKOR a kereskedő pihen, helyette a reklám dolgozik.
CARNEGIE.

VALAMINT a legtapasztaltabb hajónak vesztélyes helyeken útmutatóra van szüksége, ugy a legügyesebb kereskedőnek szüksége van a reklámra.
ROCKEFELLER.

HOGYAN tudja meg a nagy világ, hogy eladó jó áru, ha nem tudatod vele.
VANDERBILT.

A KI MINDIG csak úgy csinálja, mint más, az soha jobban nem csinálhatja.
Közlő: A KIADÓHIVATAL.

Kérjen csak **Selle & Kary-féle****FREDIN**

Legjobb **tisztítószert** mindenféle **sárga és fekete cipőnek**.
Különösen ajánlható: 84 12-20
Boxeals-, Osoaria-, Chevreau- és Laok-cipőknél.
BÉCS, XII/1.

Nagy raktár helybeli készítményű paplan, matrác és ágyhuzatokban.

Sárga Kristóf Fehérnemű- és Vaszon-raktárában

Kolozsvár, Deák Ferencz-utca (Belközép) 3.

a legnagyobb választékban és a legújabb és legkényelmesebb áruval kaphatók.

Férfi, női és gyermek fehérneműk, alsó-ruhák és harisnyák. Különlegességek: dús választék mindenféle divatos férfi- és női ingek, alsó nadrágok, gallérok, kékzölök és finom zsebkendőkben.

SZÖNYEGEK minden fajtaiban és minőségben, u. m.: szalon-, fali-, futó-, ágyelibe- és pamlag-szőnyegek, — továbbá valódi **LINOLEUM** minden szélesség és nagyságban. Hazai pokróczok, utazó- és gyapjú takarók a legolcsóbbtól a legfinomabbig.

Cocos futószőnyeg és lábtörölők.

Amerikai önműködő ablakfüggönyök (rolettek) minden nagyságban kaphatók. Elvállal kiházasítási vagy magán szükségére kívánt mindenféle fehérneműk pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb gond fordítatik. * * * *

Valódi Dr. JÄGER GUSZTÁV-féle alsó-ruházat. 21 45-52

MENYASSZONYOK FIGYELMÉBE!

Karlsbadi porcellán étkező készletek gyönyörű kivitelben, színes, 12 személyre, teljesen összeállítva 15 frrtől. 13 41-48

Üvegkészletek 12 személyre 33 darab 2 frrt 95 kr. 13 41-48

Függő-lámpák csigával 3 frrt 95 kr.

Tea- és kávékészletek 2 frrt 80 kr., 3 frrt. Kina-ezüsttárgyak.

Alkalmi ajándékok.

Kerti gömbök és lámpák eredeti gyári áron.

Vidéki megrendelésnél kérem az utolsó vasuti állomást megírni.

Müller utóda Somlyai üveg- és porcellán-kereskedő

Kolozsvár, Kossuth Lajos-u. 4.

Minden vevő, ki 10 koronára vásárol, saját életnagyságú arcképét kapja teljesen ingyen, csupán a keretért fizet 3 koronát.

Schicht-szappan

Védjegy. Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Mentés minden ártalmas anyagtól.

Mindenütt kapható.

Vásárlásnál figyelni kell, hogy minden szappanon a védjegy és a szó „SCHICHT“ rajta legyen.

Nyomatott Ajtai K. Albert könyvnyomdájában Kolozsvár.

Sickenberg Ferd. fia
kelmefestő és vegyi mosó-intézet

es. és kirdlyi ndv. szállító

Wien. Gyár: XIX. Nussdorf, Sickenberggasse 4-8.
Főraktár: Wien I., Spiegelgasse 15. (száj ház).

Felvétele a vidék minden nagyobb városában. Kelmefestés és vegyi mosó-intézet férfi és női ruhák, valamint csipkék, függönyök, bútorszővetek, tollak, napernyők, keztük és más toiletté-cikkék részére. Vidéki rendelések azonnal teljesítettek. Levelekre azonnal válasz adatik. Mindek ingyen és bementve küldetnek.

Óvás! Tévedések kikerülése végett kértük a címre jól figyelni. 128 5-8

1868 óta forgalomban.

Berger-féle
gyógy-kátrány-szappan,

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államában törvény-alkarral alkalmazatik

mindennemű bőrkütegek

ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, idült kitégek, urazin-ter-urazolin, dör, fagyás, lábrázadás, folt- és szakkörpá-ellen. A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a kátrány-40%-át és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrány-szappanoktól lényegesen különbözik. Idült bőrbetegségek ellen a kátrány-alkalmazatát a kátrány-szappan-vel.

Berger-féle kátrány-kénszappan.

Mint gyengébb kátrány-szappan az arcbőr tisztítására szolgál ellátogatásra, a gyermeknek valamennyi lebetegsége ellen, több-műhellen bőrtisztító, mosó és firdőszappan mindennapi használatra szolgál. 6181

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan

25% glicerín-tartalommal és finom illattal. Mint kiváló bőrpóroló szer kitűnő eredményt nyújt használatuk továbbá:

Berger-féle borax-szappan.

kiütések, napcsütés, sejtök, miltessz és egyéb bőrbajok ellen.

Ara minden fajtának 700-1000 használati tisztítószert együt. A vásárlásnál hátrózzon Berger-féle kátrány-szappan és borax-szappan. Kélen és néző meg az itt látható védjegyet és a G. Hell & Comp. cégjegyzést minden cím-kén.

Kitűnő dörök levelei Bécsben 1868-ban és aranyéremmel a párisi világkiállításán 1900.

Minden egyéb győz- és egészség szappan, mely Berger-féle gyártmány, a minden szappanhoz mellékel használati utasítást fel van sorolva.

Kapható minden gyógyszerárban és hasonló üzletben.

Nagybány: G. Hell & Comp. Wien I., Biberstr. 8.

Nagybányi főraktár: Bécs 10. sz. gyógyszerár, Budapest, Törölköző, Chalkanyer és Seltz, Zrinnyi-utca, Bicsinyben Magyarország összes gyógyszerárban.

Kapható Kolozsvár: Székely Miklós, dr. Hintz Gy. és Wolf János gyógyszerészek uraknál. 108 3-18

Ezer ORVOS ajánlja mint legjobbat áplálékot

Kufeké

egészséges és gyomorbeteg **Gyermeknek**

Kitűnően bevált **hányás, bélmorut, hasmenes, szorulás** sat. eseteiben.

Gyermekek kitűnően fejlődnek általa és nem szenvednek emésztési zavarokban.

Kapni gyógyszerárban és drogáriakban. Gyár **R. Kufeké** BERGSDORF-HAMBURG és WIEN, I.

Rákóczy-úti téglagyár telke

apróbb parcellákra felosztva **házhelyeknek**

= olcsón eladó. =

Értekezhetni a hivatalos órák alatt:

a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság

Mátyás király-ter 7. sz. irodájában.

Ugyanott eladó a Dobál-villa mellett üres telek is.

A hivatalos cs. kir. „Wiener-Zeitung“

277. számában 775. oldalon méltó módon foglalkozik Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító Wilhelm-féle antiarthritis és antireumatikus vértisztító tejének gyógyhatásával.

Több irányban tett tapasztalat alapján az antiarthritis és antireumatikus vértisztító test-reumalikus és csuszos bántalmaknál kitűnő eszközként ajánlhatjuk. Különleges hatása a test egész vértartalmán, valamint az „degredszere“ nyilvánul, a mennyiben a vér sűrűsödését megszünteti, az altestben a szén-savtartalmu verekus vért megtisztítja, a nyálka- és epekőlerakódásokat eltávolítja, valamint a székrekedéseket, melyek mindannyian előidézhetik a nevezett betegségeket, megszünteti.

Ennek a teának még huzamosabb időn keresztül való használata sem nehezíti az emésztést, sőt ellenkezőleg erősíti.

Különösen ajánlós ennek a teának a használata tavasszal, valamint zordabb és hidegebb időjárásban, a mikor a nevezett bajok föllepi szoktak és nagyon megviselik a betegeket.

Hogy megóvjuk magunkat hamis utánzatoktól, melyek a jó eredményt maguk után nem vonják, ezt a teát egyenesen Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen (Bécs-mellett) raktárából, vagy ennek békjából kell beszerezni. 1 csomag 2 K., 1 postacsomag 15 doboz 24 K. franco minden posta-állomásra.

Kolozsvárt főraktár: Gergely Ferencz utóda kereskedésében.

Dr. Raudnitz.

KOLOZSVÁRI Takarékpénztár és Hitelbank

Részvénytársaság.

Törlesztés

és közönséges jelzálogkölcsönöket nyújt hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt fekvő bérházakra és bárhol fekvő földbirtokra.

Az ügyleteket a leggyorsabban és legelőnyösebben bonyolítja le a kölcsönöket készpénzben fizeti ki.

Az erdélyi részek legdúsabbán fölszerelt és legizlésebben dolgozó könyvnyomdája.

Az 1882. évben alapított és azóta tetemes áldozatok árán a haladó kor kívánalmához képest folyamatosan a legmodernebb anyagokkal újított nyomda az

AJTAI K. ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA.

mely leginkább alkalmas irodalmi művek, folyóiratok, hetilapok, iskolai értesítők, üdvözlő iratok, oklevelek és más meghívók, tánczrendek, körlevelek, számlák, üzleti kártyák, részvények, árjegyzékek, névjegyek, szóval mindama nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses kiállítás belcését is emelni van hivata; de éppen olyan csmal és lehető jutányos árban készít bármely más, egyszerű kiállítás nyomtatványokat is, és mindezek nemcsak csinos és hibátlan, hanem a megrendelő által megszabott időre való pontos előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Telefonszám 364.